

PREMISE CONCEPTUALE PRIVIND ASIGURAREA DEPOZITELOR BANCARE

Asistent univ. drd. Daschievici Anișoara Niculina - Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, e-mail: anisoara_1978@yahoo.com

Rezumat:

The construction and the uses of the banking storehouses represents one of the principale function of the banks, in general, and specially the storehouse function.

The banking storehouses have a double character: -one hand, it constitutes the obligation of one banks as against the depositors - on the other hand, it constitutes the creditor creances as against the banks.

Depozitele bancare reprezintă forma principală de mobilizare a capitalurilor și economiilor temporar disponibile în economie, o formă de existență a banilor, respective a banilor de cont sau scripturali. Depozitele bancare constituie pe de o parte obligații ale băncilor față de deponenți, rezultate din mobilizarea capitalurilor disponibile, căi importante de constituire a resurselor de creditare ale băncii, iar pe de altă parte, creanțe față de bancă, mijloace de plată pe care depunătorii le pot utiliza pentru efectuarea plăților prin operarea în cont.

Resursele atrase constituie partea cea mai activă din resursele băncii, practic, pe seama acestora banca își poate îndeplini funcția de investiții în economie, resursele proprii având o pondere neînsemnată în investițiile făcute de bancă.

Resursele atrase de bancă necesare desfășurării activității, pot fi grupate în:

- **Resurse depozit** pe care banca le poate avea în portofoliul ei;
- **Resurse nondepozit** pe care le poate procura în situații dificile, cum ar fi lipsa de lichidități.

Din categoria resurselor de depozit pot fi menționate următoarele:

- **Conturile de disponibilități** ale agenților economici, persoanelor fizice, instituțiilor financiare și publice, ale băncilor și trezoreriei statului reprezintă resursa cea mai ieftină pentru bancă și se încadrează în categoria pasivelor cu volatilitate ridicată, banca putând dispune de acestea în limita unui sold mini permanent fie pentru fructificare, prin acordarea de credite pe termene foarte scurte, fie ca surse de lichidități;
- **Depozitele de economii la vedere** care au un grad ridicat de lichiditate pentru posesori, pentru care banca bonifică dobânzi mici sau chiar deloc;
- **Depozitele de economii la termen** ale persoanelor fizice și juridice cu maturitate până la un an de zile și sunt bonificate la dobânda pieței.
- **CertIFICATELE DE DEPOZIT;**
- **Depozitele corespondente ale altor bănci care au volatilitate ridicată;**
- **Sumele în tranzit între unitățile băncii** care pot fi fructificate pe termen foarte scurt;
- **depozitele colaterale** sunt constituite drept garanții sau pentru efectuarea unor plăți ulterior determinate.

De natura și termenul depozitelor depinde modul în care banca va valorifica aceste resurse de creditare. *Depozitele la vedere* sunt caracterizate prin elasticitate, având în vedere că depunătorii pot dispune în orice moment utilizarea lor pentru plăți sau retrageri din cont și necesită prudență în utilizarea lor deoarece utilizarea lor în proporții exagerate creează dificultăți băncilor.

Depozitele la termen reprezintă o bază sigură de fructificare și utilizare în procesul de creditare pe termen corelate cu natura și durata acestor resurse.

Băncile care tind la o dezvoltare rapidă, prin creșterea depozitelor bancare, trebuie să ia în considerare factorii esențiali în creșterea depozitelor, factori care pot fi controlați (dobânzile bonificate, serviciile oferite) și factori care nu pot fi controlați – de natură economică.

Băncile pot să-și controleze depozitele prin intermediul ratei dobânzii. Pentru atragerea de depozite băncile fac apel la serviciile de marketing de dezvoltare a produselor bancare, precum și prin bonificarea unor dobânzi atrăgătoare în funcție de natura depozitelor și prin oferta agresivă de certificate de depozit de economii.

Inițial băncile s-au confruntat cu probleme protecției depozitelor ca principală de eficiență majoră a relațiilor cu clienții.

Asigurarea depozitelor prin angajarea responsabilității restituirii depozitelor de către alte bănci sau de către instituții specializate încubă o credibilitate pentru deponenți, care au certitudinea că depozitele lor vor fi recuperate în cazurile extreme de faliment al băncilor, chiar dacă aceasta va surveni cu o oarecare întârziere.

În practica bancară s-au dezvoltat de-a lungul timpului două sisteme de asigurare a depozitelor:

- sisteme mutuale;
- sisteme organizate sau propriu-zise.

Sistemul mutual utilizat cu precădere în practica băncilor americane presupune răspândirea solidară pentru toate băncile membre privind acoperirea cheltuielilor, necesitate de satisfacere a obligațiilor băncilor declarate în stare de faliment.

Sistemul asigurării organizate presupune existența unui asigurator care să administreze fondul de asigurare constituit prin aportul băncilor asigurate. Și în sistemul asigurării depozitelor se pune problema alegerii între soluția publică și cea privată. Teoretic și practic se promovează și sisteme de asigurare mixtă.

Sistemul asigurării organizate a depozitelor implică de asemenea opțiunea între obligatoriu și facultativ. Unele opinii consideră că opțiunea, respectiv gradul de angajare a băncilor în procesul de asigurare depinde de severitatea supravegherii bancare, astfel:

- dacă reglementările bancare sunt formale ele vor determina pentru bănci atitudini agresive în managementul bancar;
- dacă normele de supraveghere bancară sunt mii severe, băncile agresive sunt cele mai interesate în promovarea asigurării.

S-au făcut constatări că multe dintre băncile intrate în sistemul de asigurări și-au relaxat comportamentele de management, considerându-se protejate.

Până la constituirea Fondului de Garantare a depozitelor în sistemul bancar, nu toate băncile erau agreeate de clienți, însă odată cu crearea Fondului, deponenții au început să-și diminueze economiile în limita plafonului garantat, depunând practic la orice bancă.

Conform Legii 178/2004 pentru modificarea și completarea **Ordonanței de Guvern 39/1996** privind înființarea și funcționarea **Fondului de Garantare a Depozitelor** în sistemul bancar, acesta se constituie ca persoană juridică de drept public. Organizarea și funcționarea acestuia se stabilesc prin statut propriu aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României, la propunerea Consiliului de administrație al Fondului, cu avizul consultativ al Asociației Române a Băncilor.

Fondul este administrat de un consiliu de administrație format din 7 membri și anume:

- 3 membri numiți de Banca Națională a României, dintre care unul va fi numit președintele Consiliului de administrație al Fondului;
- 2 membri numiți de Asociația Română a Băncilor;
- un membru numit de Ministerul Finanțelor Publice;
- un membru numit de Ministerul Justiției.

Scopul Fondului este:

- garantarea depozitelor constituite la instituțiile de credit autorizate în condițiile legii și efectuarea plăților sub forma compensațiilor către persoane fizice, persoane juridice ori entități fără personalitate juridică, potrivit condițiilor și limitelor stabilite în prezenta ordonanță;
- desfășurarea activității, în cazul desemnării sale ca administrator special ori ca lichidator al instituțiilor de credit; modul de desemnare și activitatea Fondului în astfel de calități fiind cele stabilite de lege.

Fondul are următoarele **resurse financiare**:

- contribuțiile inițiale, anuale, inclusiv contribuțiile majorate și speciale ale instituțiilor de credit;
- încasările din recuperarea creanțelor Fondului, provenite din plata de compensații la depozitele garantate, ca urmare a subrogării în drepturile deponenților garantați sau ca urmare a recuperărilor din plățile efectuate în calitate de administrator special sau în cadrul activității de lichidare, în cazul în care Fondul a fost desemnat în aceste calități;
- împrumuturi:
 - de la instituții de credit, de la societăți financiare și de la alte instituții, cu excepția Băncii Naționale a României;
 - împrumuturi obligatate, prin emisiune de titluri de valoare ale Fondului;
- alte resurse - donații, sponsorizări, asistență financiară;
- venituri din investirea resurselor financiare disponibile;
- alte venituri, stabilite conform legii.

Fiecare instituție de credit, va plăti Fondului o contribuție anuală reprezentând următoarele cote din baza de calcul a contribuției stabilite pentru anul precedent anului de plată, după cum urmează:

- a) 0,5% în anul 2005;
- b) 0,4% în anul 2006;
- c) 0,3% începând cu anul 2007.

Resursele financiare disponibile pot fi investite de Fond în:

- titluri de stat, titluri garantate de stat și titluri de valoare emise de Banca Națională a României;
- depozite la termen la instituții de credit, depozite ce nu pot depăși 25% din volumul resurselor disponibile. Selectarea instituțiilor de credit pentru depozitele la termen se va face urmărindu-se minimizarea riscului plasamentelor respective potrivit normelor stabilite de Banca Națională a României. Expunerea Fondului pentru fiecare instituție de credit nu poate depăși 10% din volumul resurselor disponibile;
- titluri de stat emise de statele membre ale Uniunii Europene, titluri emise de băncile centrale ale acestora și titluri emise de Trezoreria Statelor Unite ale Americii, investiții care pot fi efectuate începând cu data aderării României la Uniunea Europeană.

În cazul în care pentru o instituție de credit s-a deschis procedura falimentului, Fondul plătește depozitele garantate în moneda națională - leu, sub forma compensațiilor, în limita plafonului de garantare, către deponenții garantați, indiferent de moneda de constituire a depozitului ori de numărul depozitelor. Începând cu data de 1 iulie 2004, deponenții garantați sunt atât persoanele fizice, cât și persoanele juridice, inclusiv entitățile fără personalitate juridică, altele decât titularii depozitelor menționați în anexa la legea de modificare și completare a prezentei ordonanțe. Plafonul per deponent garantat se stabilește după cum urmează:

- începând cu data intrării în vigoare a legii de modificare și completare a prezentei ordonanțe, echivalentul în lei a **6.000 euro**;

- începând cu 1 ianuarie 2005, echivalentul în lei a **10.000 euro**;
- începând cu 1 ianuarie 2006, echivalentul în lei a **15.000 euro**;
- începând cu 1 ianuarie 2007, echivalentul în lei a **20.000 euro**.

Echivalentul în lei al plafonului de garantare și al depozitelor în valută se calculează la data indisponibilizării depozitelor, respectiv la data deschiderii procedurii falimentului, prin utilizarea cursurilor de schimb valutar pentru valutele respective, cursuri comunicate de Banca Națională a României pentru această dată.

Depozite negarantate de Fond:

- Depozite plasate de către persoanele aflate în relații speciale cu instituția de credit în faliment,
- Depozite ale persoanelor fizice și juridice, inclusiv entități fără personalitate juridică care au obținut, pe bază individuală, rate de dobândă și concesiile financiare care au contribuit la agravarea situației financiare a instituției de credit
- Depozite ale instituțiilor de credit, inclusiv cele provenind din fondurile proprii ale acestora
- Depozite ale societăților de asigurare-reasigurare, inclusiv intermediarii în asigurări
- Depozite ale fondurilor de pensii
- Depozite ale autorităților publice centrale și locale
- microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii
- Depozite colaterale, reprezentând garanții constituite pentru operațiunile care au fost desfășurate de deponent cu instituția de credit declarată în stare de faliment
- Depozite rezultate din tranzacții pentru care au fost pronunțate hotărâri judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiunea de spălare de bani.

BIBLIOGRAFIE:

1. Basno. C., Dardac, N., *Management bancar*, Editura Economică, București, 2002
 2. Danilă, N., Anghel, L., C., Dănilă, M., I., *Managementul lichidității bancare*, Editura Economică, București, 2002
 3. Stoica, M., *Management bancar*, Editura Economică, București, 1999
- ***Legea nr. 178 din 2004 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar